

är sannolikt; betydelsen kan ha varit 'den slappe, den slarvige' el. dyl., jfr fisl. *slyðra*, f., »Trevle, Slintre» (Fritzner).

Skrivningen **latu** är ovanlig; samma beteckning för e-ljudet förekommer t. ex. på Sö 192 och U 136. Ristningen har genomförd monoftongisk beteckning; **ak, risa, stin, upbirn**.

U 692 är den enda ristning, som har signerats av *Audbiörn*. Brate påpekar (a. a. s. 47), att intet finnes, som bestämt visar tillkomsttiden, men han anser det sannolikt, att ristaren har varit verksam på 1020-talet. Med all sannolikhet är denna datering mycket för tidig. Ristningen kan knappast ha tillkommit förrän under 1000-talets senare del. Brate anser (a. a.), att ytterligare tre runstenar i Trögds härad ha utförts av denne utomordentligt skicklige ristare. Också denna hans uppfattning torde vara oriktig, se U 691, 716 och 719.

693. Navsta, Torsvi sn.

Pl. 47, 48.

Litteratur: A. E. Törnebohm, Några ord till upplysning om bladet Fånö (1863), s. 42; R. Dybeck, Reseberättelse 1863, 1870 (ATA); UFT h. 8 (1879), s. 118.

Äldre avbildning: O. Hermelin, teckning (återgiven i UFT h. 8, 1879, s. 117).

Den figurristade stenen står rest 800 m. NNÖ om Torsvi gård, 6 m. Ö om vägen Sundby—Torsvi kyrka. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Fånö». I beskrivningen till detta blad (1863) upptages U 693 under Bautastenar: »*Thorsvi socken*: vid vägen N.N.O. om Thorsvi kyrka, en rest sten med tvenne derå inristade djurfigurer.»

Det är säkerligen U 693 som Dybeck åsyftar i sin reseberättelse för år 1863: »Från Björkönen och Adelsön, hvars runstenar granskades, begaf jag mig till Trögds härad på fasta landet, der några svårlästa runeskrifter med framgång åter granskades för de anmärkningar, dem jag ämnar bifoga Uplandsstenarne. Ett par nyfunna runstenar granskades, den ene i Wallby kyrkmur och den andre i Thorsvi socken.» Egendomligt nog återkommer en uppgift om en nyfunnen runsten i samma socken i reseberättelsen för år 1870: »I södra delen af Upsala län uppehöll jag mig en vecka. En hittills obekant runsten uppdagades i Thorsvi socken.» Säkerligen syfta båda uppgifterna på U 693. I UFT (1879) framhålls, att inga runstenar finnas i Torsvi socken, »men vid vägen nord-nordöst om kyrkan står vid vägen en rest sten, å hvilken tvänne djur äro in-huggna».

Grå gnejsgranit. Höjd 1,29, bredd (nedtill) 1,41 m.

Ristningen, som föreställer två motställda, vackert huggna rundjur, är djup och tydlig. Ristningslinjerna äro relativt breda, mjukt rundade.

Vid Ö. Dalby i Veckholms sn, mindre än en halv mil åt NNÖ, finnas en likartad ristning, se U 704; jfr också U 694.

694. Veckholms kyrka.

Litteratur: B 612, L 706. J. Bureus, Fa 5 s. 198 (mellan n:r 458 och 459), Fa 10:1 n:r 94; Ransakningarna 1667—1684; J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 26; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) 2, s. 194, 195; Kyrkoinventarium 1829 (ATA); R. Dybeck, Reseberättelse 1860 (ATA); UFT h. 13 (1886), s. 322; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 85.

Avbildningar: J. Rhezelius, teckning (Fa 10:1); P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Monumenta 4 och B 612).

Den figurristade stenen, som numera är försvunnen, låg enligt Bureus (Fa 5) »J Wåkn-huset». Att det är fråga om U 694 framgår av beskrivningen: »et Stycke, med en Hana bekajat

om fötteren med en Orm.» Över teckningen i Fa 10: 1 läses: »Wekol Sochn. J Wåkenhuset.» I *Ransakningarna* omtalas endast två runstenar från Veckholms kyrka: »Widh Kyrckian finnes een Runsteen liggiandes i Wopnehuset och een annan nyligen uthur Jorden op-tagen, men dheras bemerckelser weet ingen.» På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* finnes på både bak- och framsidan en bläckanteckning: »Weckholms östra kyrkemur innan till.» Denna anteckning åsyftar sannolikt endast den högra av de tre på samma träsnitt återgivna runstenarna, sålunda U 697. I *Bautil* upptagas alla tre under nr 612, och deras plats anges vara i Veckholms »Vapnehus»; Liljegren däremot: »Ö. kyrkogårdsmuren». Celsius antecknar (Fm 60: 2), att två runstenar finnas inne i vapenhuset: »WeckholmsKyrkia i Waknhus golfwet.» I *Kyrkoinventarium* 1829 meddelas följande om runstenar i kyrkan: »Innanför Södwästra kyrkodörren ligger ett stycke af en runristad sten, som är uptagen af Göransen under N:o 609 [d. v. s. U 695]; och midtunder tröskeln stycket af en likadan, som finnes hos Göransen under N:o 612 [d. v. s. U 696]. — Uti yttre trappan wid södra dörren ligger en liten gråsten med Sparrewapnet.» Dybeck skriver i sin reseberättelse 1860: »Weckholms och Kungs-Husby socknars fornlemningar äro alla högst illa medfarna och en mängd runstenar af dem som här funnits äro förkomne. Sålunda saknades Weckholms sockens märkligaste runsten [d. v. s. U 698] . . . hvilken legat i vapenhusdörren. Presterne äro de aldra klenaste konserver af minnesmärken.»

Ristningen består av en intressant fågelbild. Runt fågelns ben slingrar sig en orm, som har sitt huvud riktat mot fågelns bröst. Foten är av rovfågelskaraktär och påminner något om fågelbilden på U 692. Jfr också fågelavbildningarna på t. ex. Vg 119 och U 257.

Brate förmodar (i *Svenska runristare*), att U 694 är ristad av Torgöt. Som stöd för denna tanke anföres endast, att en »fågel är tecknad», och en fågel avbildas också på den av Torgöt signerade Hårby-stenen, U 746. Det är givetvis icke möjligt att på så svaga grunder attribuera en ristning till en bestämd mästare; fågelbilden på U 694, liknar icke fågeln på U 746, se pl. 75.

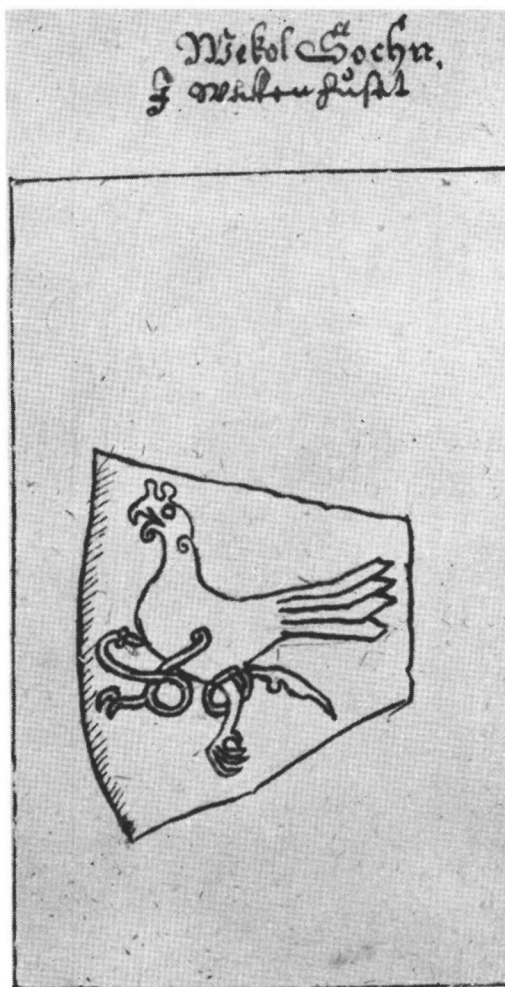

Fig. 134. U 694. Veckholms kyrka.
Efter teckning av Rhezelius.

695. Veckholms kyrka.

Pl. 48, 49.

Litteratur: B 609, L 703, D 1: 70. *Ransakningarna* 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta* 4, bl. 25; N. R. Brocman, *Anteckningar i Bautil* (R 556 a); *Kyrkoinventarium* 1829 (ATA); R. Dybeck, *Reseberättelse* 1860 (ATA); UFT h. 13 (1886), s. 321.

Äldre avbildningar: P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i *Monumenta* 4 och B 609); Dybeck, D 1: 70.

Runstenen står lutad mot södra kyrkogårdsmuren, mitt för stora ingången till kyrkan. T. h. om denna sten står U 696.